

**Färgelanda
kommun**

Våldsbejakande extremism

Handlingsplan

2019-10-28

Dnr KS 2019/343

Antagen av kommunfullmäktige 2019-12-11 § 158

Syfte

Det övergripande syftet med handlingsplanen är att värna och stärka demokratin samt att göra lokal samhället mer motståndskraftigt mot våldsbejakande extremism.

Mål

Handlingsplanen avser ett långsiktigt arbete som ska förebygga att individer rekryteras och radikaliserats till våldsbejakande extremiströrelser och för att hjälpa individer att lämna sådana rörelser.

Den konkreta delen av handlingsplanen är uppdelad i fyra nivåer:

- Förebygga - där bland annat kunskap står i fokus.
- Upptäcka - betonar kunskapens betydelse för att kunna agera.
- Åtgärda - stöd till både individer och deras anhöriga.
- Implementera – beskriver hur handlingsplanen görs känd i kommunen.

Definition

Utifrån regeringens definition av våldsbejakande extremism beskrivs det som ideologier som bejaktar och legitimerar våld som medel för att förverkliga extrema ideologiska åsikter och idéer där terrorism är en metod som används av våldsbejakande extremistiska grupperingar och individer¹. Att värna om demokratin mot våldsbejakande extremism handlar också om att förhindra rekrytering till terroristgrupper och terroristbrottslighet i Sverige och utlandet. Radikalisering är en process i vilken en individ eller grupp i ökande omfattning kan utveckla extrema attityder. I en förlängning förespråka illegala metoder och våldsanvändning för att främja sina idéer som kan handla om att uppmuntra andra till att utföra våldshandlingar och attentat, delta i attentat eller på andra sätt stödja illegala handlingar. Terrorism är ett brott som används som en av flera metoder av våldsbejakande extremistgrupper och individer. Det förebyggande arbetet syftar till att motverka rekrytering av individer till våldsbejakande miljöer.

Den våldsbejakande extremismen i Sverige består i huvudsak av tre identifierade riktningar: högerextremism, vänsterextremism och islamistisk extremism. Extremismen förekommer och frodas ofta i grupper. Utanför de våldsbejakande miljöerna finns även ensamagerande individer som inspireras av ideologier och uppmuntras till att begå våldsamma handlingar och terroristattentat.

Enligt säkerhetspolisen [SÄPO] består de våldsbejakande extremistmiljöerna i Sverige i dag av omkring 3 000 individer. Tillväxten i extremistmiljöerna och att attentat kan begås med enkla medel innebär ett nytt normalläge vad gäller terrorism. Detta normalläge gäller för Sverige och övriga Europa.

Utgångspunkt i lokal lägesbild

---

¹ <https://www.regeringen.se/rattsliga-dokument/skrivelse/2015/08/forebygga-forhindra-och-forsvara--den-svenska-strategin-mot-terrorism/>

Det är viktigt att skapa en aktuell lägesbild som utgår från lokala förhållanden och uppdateras i löpande takt med förändrad omvärld. Arbetet förutsätter att det sker en samverkan mellan kommun och polis. Vidare ska det ske en dialog med SÄPO via lokalpolisen. De främsta uppgifterna SÄPO har är att förebygga och förhindra brott som begås mot Sveriges demokrati. Andra uppgifter är att förhindra de växande extremistmiljöerna att genomföra brott. Detta arbete sker på flera olika plan bland annat genom egen inhämtning av information, underrättelser och samverkan med andra myndigheter är de viktigaste delarna.

1. FÖREBYGGA

Arbete mot våldsbejakande extremism sker på flera nivåer. Det är viktigt att lära sig att tyda tidiga tecken på våldsbejakande extremism och att vara väl förberedd på att agera om man upptäcker något. Inom den förebyggande nivån mot våldsbejakande extremism handlar det främst om att inhämta kunskaper i ämnet, göra omvärldsanalyser samt sprida kunskapen vidare till olika målgrupper i kommunen. Personal som möter barn och ungdomar behöver ha kunskap om extremism. De måste ha beredskap att kunna upptäcka tecken på radikaliserings samt kunna bemöta extrem och våldsbejakande retorik. En viktig förebyggande insats är regelbunden samverkan mellan skola, socialtjänst, fridisverksamhet och polis. Utöver samverkan med polisen, är andra externa samverkansaktörer civilsamhället och då i synnerhet trossamfunden.

Inom det förebyggande arbetet innebär det också att förebygga utanförskap och arbeta för delaktighet. Det är särskilt viktigt att arbeta och stärka delaktigheten i förhållande till vuxna och barn då det har stor betydelse för att förebygga rekryteringen till våldsbejakande extremism.

Särskilt om socialtjänsten

Kommunens socialtjänst har ett särskilt ansvar att verka mot våldsbejakande extremism. Socialtjänsten möter människor som riskerar att hamna i extremism men stödjer även de individer som redan befinner sig i destruktiva miljöer. Alla verksamheter är skyldiga att föra en orosanmälan till socialtjänsten vid misstanke om att barn och unga far illa. Socialtjänsten utreder, inkluderar barnens familj och utför risk- och skyddsbedömningar. Socialtjänsten har som sista utväg rättigheten att tillämpa tvångslagstiftning i form av lagen om vård av unga (LVU 1990: 52).

2. UPPTÄCKA/ FÖRHINDRA

Vägen in i extrema miljöer

Våldsfrämjande radikaliserings går att urskilja i skilda religiösa och kulturella sammanhang. Generellt beror radikaliserings på tre grundläggande saker:

1. Att det finns faktiska/upplevda orättvisor eller kränkningar.
2. Att det finns en våldsförespråkande ideologi som pekar på orättvisor, förklarar deras orsak och vad som bör göras för att åtgärda orättvisorna.
3. Att det finns ett socialt sammanhang där ideologin internaliseras.

Radikaliserings beror på ett samspel mellan de tre grundläggande faktorerna och har varierande betydelse för olika individer. Radikaliserings sker i de flesta fall via sociala kontakter men även genom föreläsningar och propaganda. Mycket av detta sker idag via sociala medier och på nätet. Ideologins betydelse varierar mellan individer, den kan inspirera till och stärka avsikten att delta i

terrorism. Den kan även fungera för att legitimera ett redan våldsamt beteende som till stor del har andra orsaker.

Generellt handlar det om unga pojkar som av olika skäl lockas in i organisationerna kring dessa grupper. Det saknas tillräckligt med forskning för att säkerställa varför vissa individer dras till extremistiska rörelser. Arbetet mot våldsbejakande extremism handlar inte bara om män utan också om kvinnor. Det finns aktiva kvinnor inom extrema miljöer och det har förekommit i flera decennier, men inte lika stor utsträckning som unga pojkar och män. Kvinnors delaktighet och roll inom olika rörelser kan skilja sig ifrån förväntningar på unga pojkar och män. Gemensamt för både kvinnor och män är att liknande faktorer påverkar deras beslut att ansluta sig till olika rörelser. Det finns många orsaker som påverkar en individ att hamna i extrema miljöer exempelvis missnöje i politiska frågor². Forskning hävdar att kvinnor generellt exponeras mindre för extrem våld även när det gäller rekrytering via sociala medier. Detta kan vara en förklaring till att fler män är involverade i extrema miljöer³.

Vilka personlighetstyper dras till extrema miljöer?

Brottsförebyggande rådet [BRÅ] och SÄPO har identifierat fyra olika vägar in i radikaliserings.⁴ Vägar ska ses som stereotyper och kan i verkligheten bero på ett samspel mellan flera vägar som kan ha varierande betydelse för olika individer:

- **Utagerarens väg:** Personer i yngre tonåren som är ensamma och osäkra, som har en problematisk bakgrund med droger, våld och annan kriminalitet. Det är sökandet efter grupptillhörighet som lockar.
- **Grubblarens väg:** Personer som söker svar på livsfrågor och upplever en plötslig insikt. Det är ofta skötsamma och attraheras inte av våld.
- **Familjens väg:** Personer som växt upp i en familj med radikala och extrema uppfattningar. De har ofta upplevt en isolerad barndom.
- **Kontaktsökarens väg:** Personer som lockas av gemenskap och sammanhållning. Kan hamna i extrema miljöer av ren slump

Tecken vid större oro och identifierad förhöjd risk:

- Personer man möter ger uttryck för oro och en känsla av otrygghet
- Det dyker upp klotter, klistermärken eller annat som riktar sig mot grupper i samhället
- Personer ger uttryck för hat mot bestämda grupper
- Det går att se osunda gängbildningar och sammankomster som kan kopplas till extrema organisationer
- Mobbning och trakasserier ökar
- Enskilda individer ger uttryck för att de känner utanförskap
- Enskilda individer eller grupper som upplever sig diskriminerade

---

² L. Sjöberg och C. Gentry, "It's complicated. Looking closely at women in violent extremism", *Georgetown Journal of international affairs*, vol. 17, 2016

³ N. Schils och L. Pauwels. "Explaining violent extremism for subgroups by gender and immigrant background, using SAT as a framework", *Journal of Strategic Security*, vol. 7, 2014

⁴ Våldsbejakande extremism i Sverige – Nuläge och tendenser (2014)

Om dessa tecken dyker upp innebär det inte automatiskt att det finns personer som radikaliserats men det finns en tydlig förhöjd risk. Det är därför viktigt att dokumentera misstankar om en individ för att underlätta eventuellt arbete kring problematiken.

Tecken på en tydlig och individriktad problematik:

Personer med ett riskbeteende har redan eller löper stor risk att begå våldshandlingar som går att koppla till ideologier eller åsikter.

- Personen tillbringar mycket tid med att studera hemsidor, böcker och filmer med ett tydligt extremistiskt budskap
- Personen är inblandad i tydliga händelser med inslag av våld eller upplopp grundade i - extrema åsikter
- Personen uppträder med tydliga märken och symboler som står för en extrem ideologi
- Personen kan förändra sitt utseende och val av klädsel.
- Personen umgås i grupper som är inblandade i kriminella verksamheter som kan kopplas till extrema åsikter.
- Personen deltar aktivt i demonstrationer eller i andra sammanstötningar mot andra grupper.
- Personen använder sig av hatretorik, legitimerar våld och får ett förändrat synsätt som skiljer mellan "vi och dom".

Dessa tecken innebär att det finns en tydlig och individriktad problematik. Det finns personer med ett uttalat riskbeteende som redan har, eller som löper stor risk att begå våldshandlingar eller annan kriminell verksamhet som går att koppla till hans ideologi eller åsikter. Det krävs uppmärksamhet främst från den närmaste omgivningen för att identifiera olika tecken på radikaliserings.

3. ÅTGÄRDA

Åtgärder	Berörda aktörer	Ansvar	Status
Omvärldsbevakning	Samtliga sektorer	BRÅ	Pågående
Lokal lägesbild	BRÅ och polisen	BRÅ tillsammans med polisen	Årsvis
Utbildning internt	Berörd personal inom till exempel skola och socialtjänst, integration	BRÅ	Vid behov
Utbildning externt	BRÅ		Vid behov
Information kring kontaktvägar för stöd	All personal via FIKA eller skolans nätverk	Kontaktperson	Uppdateras årsvis
Hemsida	Allmänheten	Kontaktperson	Uppdateras årsvis

Samverkan	Polis, skola, socialtjänst, fritidsverksamhet, integration		Löpande
------------------	---	--	----------------

Kontaktvägar för stöd mot våldsbejakande extremism

- **Kontakta i första hand kommunpolis/kommunal kontaktperson (säkerhetssamordnare) när det gäller övergripande frågor.**
- **När det gäller tips – ring polisen 114 14**
- **Socialtjänst/ familjecentral**
- **Center mot våldsbejakande extremism (CVE)** ska stärka det förebyggande arbetet mot våldsbejakandeextremism i Sverige, och ytterst förebygga ideologiskt motiverad brottslighet och terrorism. Sedan 1 januari 2018 är CVE permanent inrättat vid Brottsförebyggande rådet. **Centret stöttar de som möter frågan i sin verksamhet och ger ett behovsanpassat stöd till främst kommuner och myndigheter. Centrets stödfunktion nås på 08-527 44 290.**
- **Rädda Barnens Orostelefon är en nationell stödtelefon.** Anhöriga eller närstående kan få information, rådgivning och stöd. Rädda Barnens Orostelefon nås på 020-100 200. Samtalet är kostnadsfritt och man kan vara anonym. Flerspråkligt. Mer information via hemsida: <https://www.raddabarnen.se/rad-och-kunskap/foralder/orosteledonen/>

4. IMPLEMENTERA - Ansvar och roller

BRÅ

BRÅ har det övergripande ansvaret för kommunens brottsförebyggande arbete har. Inom BRÅ samverkar olika samhällsaktörer i syfte att förebygga brott. Uppgiften att arbeta förebyggande mot våldsbejakande extremism ingår i BRÅs ansvarsområde. Utvärdering och uppföljning av detta arbete skall göras årsvis.

Chefsansvar

Som chef är jag skyldig att känna till handlingsplanens innehåll och implementera planens syfte och mål i den verksamhet som jag är chef för. Chefen ska ge stöd till sina medarbetare och känna till kontaktvägar för stöd mot våldsbejakande extremism.

Medarbetaransvar

Som anställd inom kommunen ska jag delge min chef om jag uppmärksammar tecken på våldsbejakande extremism för att motverka missförhållanden på arbetsplatsen.

Kommunala kontaktpersonen

Den kommunala kontaktpersonens roll är att ha regelbunden dialog med polisen samt vara informationskanalen in och ut från kommunen gentemot polis och SÄPO. Kommunens kontaktperson är också ansvarig för uppgifter på hemsidan och att tillsammans med BRÅ genomföra utbildning- eller

informationsinsatser. Att vara kontaktperson mot våldsbejakande extremism ingår säkerhetsamordnarens roll.